

Kulturelle positioneringer

- i spændingsfeltet mellem træghed og overskridelse

Cecilia Lucia Fava

Stud.mag. i Læring og Forandringsprocesser
Institut for Læring og Filosofi
Aalborg Universitet

Abstract

I denne artikel vil jeg undersøge spændingsfeltet mellem træghed og overskridelse inden for sociale kategorier og kulturel ageren. Artiklens interessefelt er den handlekapacitet, der i min optik fordres inden for det transkulturelle perspektiv. Jeg anvender primært begreberne intersektionalitet og positionering til at undersøge spændingsfeltet.

Jeg giver et bud på et analytisk greb med hvilket, man kan få blik for de overskridelser, sprækker og brud, der er forudsætningen for kulturel handlekapacitet. Dette analytiske greb præsenterer jeg i en model, der kan anvendes analytisk på et empirisk felt, hvor sociale kategorier og kulturelle positioneringer er vævet sammen og gensidigt påvirker hinanden.

Et felt fuld af traditionel kulturforståelse

Scenen er sat i en ungdomsklub i Sydhavnen. Ifølge personalet kommer de unge overvejende fra resourcesvage baggrunde. Der opleves problemer med kriminalitet, bander og euforiserende stoffer. Ca. 85 % af de unge, der kommer i klubben har anden etnisk oprindelse end dansk.

I ungdomsklubben observerede jeg, at de unge refererede til fastlåste kulturelle/sociale, lokale kategorier som etnicitet (jf. grupperinger inden for de forskellige bander på baggrund af oprindelsesland) samt til fastlåste kulturelle/sociale globale kategorier som fx køn. De unges hverdagsdiskurs var således (tilsyneladende) yderst præget rigide af kategoriseringer af hinanden såvel som sig selv. Et billede der umiddelbart giver indtryk af en meget traditionel forståelse af kultur. En kulturforståelse der skriver sig ind i den multikulturelle diskurs, hvor kultur opfattes som noget naturligt og determinerende for subjektets ageren, og noget, der skal beskyttes imod udefrakommende 'modkulturer'.

Men kan det virkelig være rigtigt, at de unge i klubben er så rigide i deres kulturelle ageren, som de tilsyneladende fremstår? Hvordan hænger det sammen med det syn på individet, der ligger i det transkulturelle perspektiv? Og kan de unges ageren eventuelt fortolkes således, at de befinder sig i spændingsfeltet mellem en traditionel/multikulturel og en postmoderne/transkulturel kulturforståelse?

Denne artikel er en teoretisk diskussion af begreber. Observationerne tjener udelukkende som afsæt for mine teoretiske refleksioner. De eksempler, der anvendes som illustration af de teo-

retiske pointer er alle konstruerede til lejligheden. Min empiri fungerer således som katalysator for artiklen.

Kultur-teoretisk forståelsesramme

Denne artikel skal læses ind i rammerne af en postmoderne forståelse af kultur og identitet. De anvendte teoretikere og begreber samt min metodiske tilgang placerer sig således inden for disse rammer.

Min kulturteoretiske placering inden for det transkulturelle felt er primært formuleret med udgangspunkt i Jamshid Gholamian og Iben Jensens¹ kritik af multikulturalisme og deres beskrivelse af begrebet transkulturalisme (Gholamian og Jensen 2014).

Med det transkulturelle perspektiv tilbyder Gholamian og Jensen en kulturforståelse, der gør op med kultur som determinerende og reproducerende og i stedet retter fokus mod kulturel dynamik og frigørelse. Artiklen bygger derudover på to essentielle begreber. Intersektionalitetsbegrebet bliver primært præsenteret med afsæt i Dorthe Staunæs PhD og professor MSO på Aarhus Universitet. Positioneringsbegrebet bygger primært på den australske professor og forsker Bronwyn Davies.

Min hensigt er at skabe en teoretisk funderet forståelse, der kan hjælpe til at koble det overordnede teoretiske perspektiv, som transkulturalismen tilbyder, med teoretiske perspektiver, der kan beskrive dels den kulturelle træghed, jeg oplevede i feltet, og dels handlingsrummet for det enkelte individ ift. at 'gøre' og 'overskride' egne kulturelle dispositioner.

Mit interessefelt er den handlekapacitet, der i min optik er forudsætningen for et transkulturelt samfund. Formålet med denne artikel er at give et bud på et analytisk greb, med hvilket man kan fremhæve de overskridelser, sprækker og brud, der er forudsætningen for kulturel handlekapacitet.

Hvordan kan vi dels forstå den træghed, der opleves i de unges kulturelle selvforståelse og dels få øje på de glimt af kulturelle overskridelser, der ligeledes må findes blandt de unge?

Hvad det transkulturelle perspektiv konkret har at tilbyde, uddyber jeg i det følgende afsnit.

Transkulturalisme som kultur-teoretisk udgangspunkt

Når jeg i denne artikel anvender begrebet transkulturalisme retter jeg hovedsaglig mit fokus mod et overordnet teoretisk niveau. I de efterfølgende afsnit omkring intersektionalitet og positionering bevæger jeg mig tættere på det praktisk-empiriske niveau, hvorfor jeg finder det passende at fravælge det her. Ifølge Gholamian og Jensen, skal transkulturalisme forstås som: "[...] en alternativ model for håndtering af kulturel diversitet og kulturel udvikling, som tager afstand fra kulturens determinerende indflydelse på det enkelte individ." (Gholamian & Jensen 2014: 142).

Multikulturalismens normative dagsorden var at beskytte de kulturelle minoritets-kategorier mod undertrykkelse og diskrimination ved at fremhæve deres særegenhed og oprindelse.

¹ Jamshid Gholamian er Ph.D.-studerende og Studieadjunkt v. Aalborg Universitet. Iben Jensen er professor MSO ligeledes v. Aalborg Universitet.

Transkulturalismens normative dagsorden er derimod individets frigørelse gennem personlig og kulturel udvikling. Dette skal **ikke** fortolkes som en afvisning af kulturel baggrund, men som en mere reflektiv tilgang til egne - ofte ubevidste - kulturelle dispositioner.

"Transkulturalisme er en ny måde for kulturel forståelse, der overskrider grænserne for den traditionelle forståelse af kultur, baseret på etniske, nationale, racemæssige, religiøse, kønmæssige, seksuelle og professionelle opdelinger og identiteter – en befrielse fra ubevidste symbolske afhængigheder, dispositioner og fordomme. At være transkulturel betyder frihed for enhver til at leve på grænsen af ens egen kultur eller ud over dens grænser." (Gholamian & Jensen 2014: 157)

Ifølge Gholamian & Jensen er risikoen ved det multikulturalistiske perspektiv at kulturelle kategorier lukker sig om sig selv, bliver selvtilstrækkelige og øger opdelingen af 'os' og 'de andre'.

Potentialet, der for mig ligger i det transkulturalistiske perspektiv, er, at vi kan udfolde et sprog for, hvordan man kan forholde sig reflektivt til kulturelt baserede dogmer, selvfølgeligheder og negative bindinger. Med transkulturalismen bevæger vi os **fra** retten til at leve ud fra den kultur, man er født ind i (etnicitet, nationalitet, køn, religion mm) hen **imod** retten til (også) at genfortolke eller frigøre sig fra sin kulturelle 'arv'. Dette potentiale vil jeg arbejde videre ud fra, når jeg i det næste afsnit dykker ned i begrebet **intersektionalitet**.

Intersektionalitet - når vi gør kultur på kryds og tværs af kategorier

I det følgende vil jeg redegøre for begrebet intersektionalitet. Intersektionalitetsbegrebet anvender jeg dels for at synliggøre et bredere kulturbegreb, som indeholder køn, klasse, økonomi, alder, uddannelsesniveau osv. såvel som etnicitet. Dels for at synliggøre, hvorledes kategorierne gensidigt påvirker hinanden i det kulturelle felt. "Intersektionalitetsforskning viser først og fremmest, at man aldrig kun kan gøre én social kategori ad gangen. Man vil altid gøre mere end sin etnicitet og mere end sit køn og sin alder." (Jensen 2013: 61)

Til at undersøge intersektionalitets-begrebet vil jeg dels anvende Dorthe Staunæs' tre overordnede principper inden for intersektionalitetsforskning, og dels den anti-kategoriale tilgang. Et begreb, der stammer fra den amerikanske sociolog Leslie McCall. Begge teoretikere bliver præsenteret i artiklen "Intersektionalitet som sociologisk begreb" af Sune Qvortrup Jensen og Ann-Dorte Christensen².

Ifølge Jensen og Christensen argumenterer Dorthe Staunæs for tre overordnede principper inden for intersektionalitetsforskning, der i min optik bidrager til en bred og rummelig analytisk tilgang. De tre principper består af: 1) Ingen sociale kategorier skal a priori vægtes højere end andre. Vi kan altså ikke på forhånd sætte etnicitet over køn eller køn over klasse. 2) Det ikke-additive princip. De gensidigt konstituerende kategorier fungerer ikke kun som understøttende og forstærkede i relation til hinanden, men kan også fungere direkte modsat-rettede, og kategorierne kan således underkende eller ophæve hinanden. Et eksempel på det ikke-additive princip kunne være en mandlig person, der på trods af høj socio-økonomisk, uddannelsesmæssig og kulturel kapital i en ansættelseskontekst bliver bedømt negativt på baggrund af fx etnicitet. Her undergraver eller ophæver etniciteten de privilegier, der hører til de reste-

² Sune Qvortrup Jensen er lektor v. Aalborg Universitet. Ann-Dorte Christensen er professor ligeledes v. Aalborg Universitet.

rende sociale kategorier. 3) Det majoritetsinkluderende princip. I en intersektionalitetsanalyse af et felt er majoriteten inden for den sociale kategori lige så relevant for analysen som minoriteten. (Jensen og Christensen 2011: 77ff)

Med disse tre overordnede principper som udgangspunkt for tilgangen til feltet, kan vi foretage analyser, der ikke 'fortaber' sig i fx særligt etniske vinkler, der gør, at vi ikke får øje på andre sociale kategorier, der på tværs af fx etnicitet kan have betydning for vores fortolkning af feltet. Jeg vil senere i artiklen præsentere en model, der illustrerer den kulturelle kompleksitet i et felt. I udarbejdelsen af denne model har jeg netop taget højde for Staunæs' tre overordnede principper.

For at tydeliggøre min teoretiske indgangsvinkel og det interessefelt, jeg læner mig op ad i denne artikel, vil jeg eksplicit placere mig inden for den type intersektionalitetsanalyse, som i artiklen 'Intersektionalitet som sociologisk begreb' går under betegnelsen: Den anti-kategoriale tilgang³. Formålet med denne analysetilgang er ganske kort at: "[...] nedbryde og dekonstruere eksisterende positioner og problematisere fiksering af social identitet." (Jensen og Christensen 2011: 80) Med valget af denne tilgang placerer jeg mig således også så tæt op ad det transkulturalistiske perspektiv som muligt.

Den anti-kategoriale tilgang forsøger netop at blotlægge kontingensen i de sociale kategorier og dermed løsrive dem fra den ontologiske status, de har fået inden for det multikulturelle perspektiv.

Et en analytisk praksis kunne man fx anvende den anti-kategoriale tilgang til at illustrere diversiteten og bredden inden for den sociale kategori kvinde, ved at anvende fx etnicitet, alder, og socialstatus. De andre kategorier skal således tjene til at påvise den kulturelle kompleksitet og kontingens.

Jeg vurderer, at denne poststrukturalistisk funderede tilgang i en analytisk kontekst vil kunne give størst mulighed for at få øje på de forhandlinger, sprækker og brud i de unges kulturelle positioneringer, som jeg finder interessante i forhold til den transkulturelle forståelsesramme. I det følgende vil jeg således foretage en bevægelse ned på mikro-niveau for at skærpe blikket for de konkrete handlinger (tale, ageren, påklædning mm), man ville kunne observere ude i feltet, i dette tilfælde blandt de unge i Ungdomsklubben.

Positioneringsbegrebet

- forståelsesramme for træghed såvel som overskridelse

Det begreb, jeg vil anvende til at kvalificere mit blik, er begrebet positionering.

I og med, at jeg kobler et aktør-refererende begreb som positionering til intersektionalitetsbegrebet, skriver jeg mig ind i processuel tilgang til intersektionalitetsbegrebet. En tilgang, der primært fokuserer på processuelle analyser. Hermed følger jeg Jensen og Christensens sti, da de ligeledes argumenterer for en bevægelse væk fra den strukturelle intersektionalitet i deres anvendelse af begrebet (Jensen og Christensen 2011: 77).

³ Jensen og Christensen præsenterer tre typer af intersektionalitetsanalyser, der stammer fra den amerikanske sociolog Leslie McCall. For uddybning se Jensen og Christensen 2001: 80ff

I praksis vil dette betyde, at jeg retter mit analytiske fokus mod de positionerings-processer, der kommer til syne inden for mit konkrete felt. Disse processer vil vi kunne få øje på gennem de unges talehandlinger, gestik, beklædning mv.. Fokuserede jeg derimod på det strukturelle niveau, ville jeg fx være mere interesseret i, hvorledes ungdomsklubbens arrangerede aktiviteter, der tilgodeså eller diskriminerede forskellige sociale kategorier eller kombinationer af sociale kategorier. Et eksempel kunne være, at der omkring svømmehals-ture blev taget hensyn til (eller opfordret til) privat omklædning til piger og ikke drenge, ud fra fordomme omkring blufærdighed, etnicitet og pige-køn.

Jeg vil i det følgende derfor redegøre for begrebet positionering med det formål at kunne anvende det som analytisk greb i min tilgang til feltet.

Subjektets positionering

Hos Bronwyn Davies kan vi hente en teoretisk ramme inden for hvilken, vi kan forstå positioneringsbegrebet. Fra Davies' socialkonstruktivistiske udgangspunkt skal vores ageren og identitet forstås ud fra de forskellige diskursive fællesskaber, vi er en del af. Inden for disse diskurser, har vi en samling narrativer, italesættelses- og fortolkningsmuligheder til vores disposition, som vi tolker ud fra og agerer efter, som var de vores egne. Det skal forstås således, at vi 'positionerer' os inden for diskurserne i al vores gøren og laden.

"'Positioning' and 'subject position' [...] permit us to think of ourselves as a choosing subject, locating ourselves in conversations according to those narrative forms with which we are familiar and bringing to those narratives our own subjective lived histories through which we have learnt metaphors, characters and plot." (Davies and Harre 1990: u.s.)

Et eksempel fra det konkrete empiriske felt kunne lyde således. Positionerer den unge sig fx inden for den sociale kategori 'etnisk somalier', vil der være et særligt sæt handlemuligheder, med hvilke han/hun kan gøre sig forståelig og genkendelig: "Social structures are coercive to the extent that to be recognisably and acceptably a person we must operate within their terms." (Davies and Harre 1990)

Med dette udgangspunkt i genkendelighedskravet kan vi forstå den træghed, der kan opleves i de unges subjektpositioneringer. Positionen kan dog udfyldes på forskellige måder alt efter, hvorledes man inden for den pågældende kontekst fortolker sin egen 'rolle' samt andres forventninger til ens ageren.

Positionering og intersektionalitet

Man positionerer sig aldrig udelukkende inden for én social kategori eller ét diskursivt fællesskab. Alt efter hvilken kontekst man befinder sig i, positionerer man sig inden for en sammenvævning af flere forskellige diskursive forståelsesrammer med udgangspunkt i de sociale kategorier - globale som lokale - man kan forstå sig selv inden for. Jeg anvender ordet 'sammenvævning', da det for mig illustrerer et komplekst netværk af gensidigt afhængige tråde i et vævet tæppe. Jensen og Christensen anvender ligeledes begrebet sammenvævning i deres artikel 'Intersektionalitet som sociologisk begreb' (Jensen og Christensen 2001: 72)

Her bliver det tydeligt, hvorledes det giver mening at koble de to begreber positionering og intersektionalitet sammen.

Ser vi tilbage på den 'etniske somalier' som blev brugt som eksempel ovenfor, agerer subjektet ud fra flere forskellige, gensidigt afhængige kategorier. Udfolder vi subjektet ud fra dennes tilhørsforhold til globale kategorier, vil vi få øje på et køn, en social baggrund, en religion, en alder osv. Går vi endnu tættere på, vil vi også få øje på de lokale kategorier, konteksten (ungdomsklubben) fører med sig. For at gå videre med det tænkte eksempel, kunne vores 'etniske somalier' være en pige samt være medlem af en etnisk blandet pigegruppe, der opfører sig truende over for andre (rivaliserende) grupperinger. I samværet med denne gruppe vil hun så have et sæt positioneringsmuligheder, der gør hende genkendelig indadtil i gruppen såvel som udadtil over for de andre unge, personalet og andre relevante aktører (evt. SSP, politi eller lignende).

Samme unge pige vil i en anden kontekst skulle agere inde for en lokal kategori, der kunne beskrives ud fra fortællingen om den omsorgsfulde og ansvarsbevidste storesøster, der holder styr på familiens opgaver omkring søskendegruppens skolegang. Denne kontekst vil således åbne op for et helt andet sæt af positioneringsmuligheder.

Den måde, hvorpå vi ifølge Davies opfatter os selv og agerer, er dermed en sammenvævning af de forskellige subjektpositioner - nogle mere rigide end andre - som vi vælger inden for de respektive diskurser. Vores identitet bliver konstrueret via de kulturelt tilgængelige diskurser og de subjektiverings-processer, der foregår i de diskursive praksisser. Diskursiv praksis dækker her over alle de (meningsfulde) handlinger, der kan foretages inden for den pågældende diskurs. Dvs. både verbale, nonverbale, fysiske handlinger.

Agency og desire

For at få en større forståelse for dels trægheden og dels potentialet for overskridelse inden for de forskellige sociale kategorier, vil jeg inddrage Davies begreber agency og desire (Davies 2000: 57ff). I Davies' terminologi bliver det at være subjekt udtrykt gennem begrebet subjektivitet. Subjektiviteten bliver løbende konstitueret gennem de diskurser, hvori subjektet positionerer sig. Subjektiviteten skal ifølge Davies opfattes som en modstridende størrelse, da vi positionerer os inde for flere ofte modstridende diskurser (jf. intersektionalitet). Subjektets ønsker (desires) er uløseligt forbundet med de diskurser, subjektet er konstitueret igennem; og det er derfor ikke ligetil at forandre disse ønsker gennem refleksiv eller rationel analyse. Den kulturelle træghed finder vi dermed forklaringen på i og med at handling og 'individuelle ønsker', ifølge Davies, altid er bundet op af den diskursive konstitution af subjektet. Subjektets ønsker finder sin legitimering inden for den sammenvævning af sociale kategorier, subjektet forstår sig selv i.

Begrebet agency skal forstås inden for den samme ramme. Subjektet bevæger sig ind og ud af de respektive diskursive fællesskaber og kan positionere sig inden for diskurserne alt efter, hvad man ønsker at udtrykke, undertrykke, opnå eller undgå (Davies 2000: 67). Subjektet kan således benytte én diskurs til at handle imod, modificere, overskride eller afvise andre, og det er netop via denne fleksibilitet, subjektet opnår sin handlekapacitet (agency). Davies peger her - omend fra en lidt anden vinkel - på det element, som Staunæs omkring intersektionalitet betegner 'det ikke-additive princip'.

Trægheden vender dog tilbage via det, Davies kalder "life-practice-as-usual" (Davies 2000: 65). Denne hverdagstænkning og -handlen er baseret på de af subjektet kendte, trygge og ofte benyttede diskurser, som alt efter konkret kontekst vil være de mest nærliggende for subjektet at benytte sig af.

Handlekapacitet

Mit interessefelt i denne artikel har været den handlekapacitet, som et transkulturelt samfund i min optik fordrer. Davies' begreb agency bliver her helt centralt at fokusere på. Hvor subjektets desire eller 'life-practice-as-usual' kendetegner den ureflekterede ageren, bliver subjektets agency kendetegnet ved den refleksive ageren og positionering. Denne refleksive tilgang til egne dispositioner, der kan medføre en overskridende ageren eller positionering, ser jeg som selve grundlaget for en selektiv kulturel frigørelse. (Når jeg skriver selektiv skal det forstås i den betydning, at man **udvælger** hvilke konkrete kulturelle dispositioner, man skubber til, overskrider eller afviser.) Hvad det kræver af et samfund i forhold til fx opdragelse og uddannelse, at skabe grobund for en sådan reflektiv tilgang til egne kulturelle dispositioner, er desværre et spørgsmål, de ligger uden for rammerne af denne artikel.

Til at afrunde denne artikel har jeg valgt at præsentere en illustration af, hvordan vi kan bruge de teoretiske overvejelser i praksis, når vi bevæger os ud i et empirisk felt, vi ønsker at analysere.

Analysemodel - positioneringer i det empiriske felt

Når vi benytter os af positioneringsbegrebet og spændingsfeltet mellem agency og desire til at forstå de ytringer og handlinger, vi kan observere hos fx de unge i ungdomsklubben, må vi først forsøge at kortlægge de diskursive fællesskaber/socialt (globale og lokale) kategorier, der er på spil i den aktuelle kontekst. Først med det overblik, en kortlægning kan give os, kan vi gøre os forhåbninger om at få øje på de kulturelle overskridelser, forhandlinger eller afvisninger, der eksisterer i feltet. Kun ved at få øje på de optegnede streger i et felt, kan vi se, om vi holder os inden for dem, står på dem, eller ligefrem stiller os uden for dem. Som undersøger inden for et poststrukturalistisk/socialkonstruktivistisk paradigme er jeg med til at konstruere det felt, jeg observerer. Feltets streger, som jeg betegner dem - og selve feltet - skal derfor ikke forstås som en objektiv størrelse, jeg kan få øje på og således afdække, men som en analytisk 'fastfrysning', der er præget af undersøgerens fortolkning.

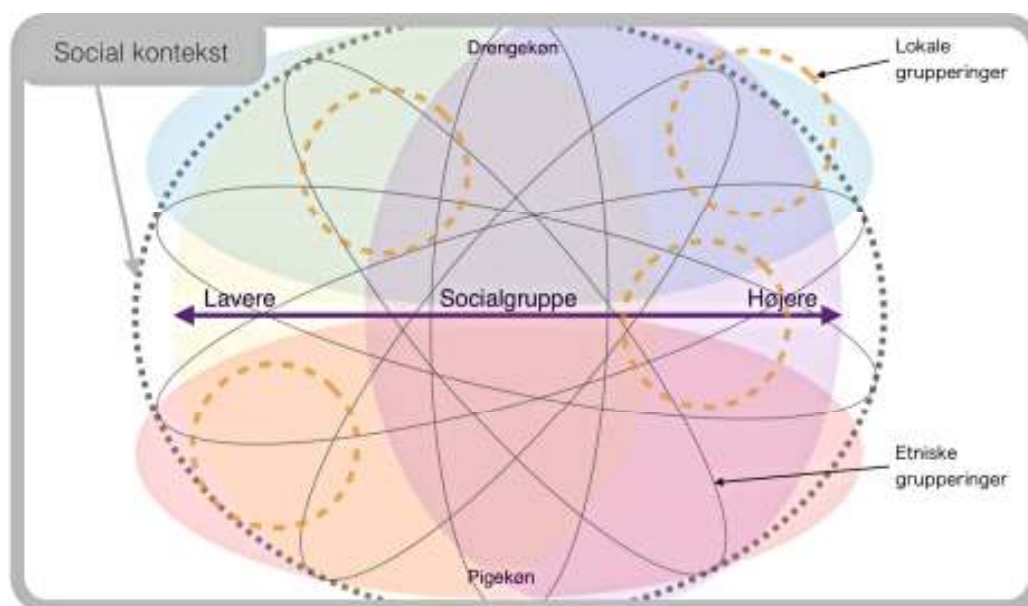
Når vi nu vender blikket mod feltet, hvori subjekterne positionerer sig, bevæger vi os op på meso-niveau. Denne bevægelse bliver nødvendig for at få et blik for den komplekse sammenhæng af sociale kategorier, der er på spil i feltet.⁴ Vi må altså spørge os selv følgende: Hvilke kulturelle forståelser er der blandt de unge? Hvilke selvfølgelige kategorier refererer de til? Hvilke globale og lokale sociale kategorier refererer de til som kategorier, 'man' opererer med i den konkrete gruppe af unge? Med disse spørgsmål, kan vi så småt begynde at optegne stregerne, der kan definere de forskellige felter.

Nedenstående model, som jeg har udarbejdet under arbejdet med artiklen, skal illustrere kompleksiteten i et felt eller en social kontekst. Modellen er udformet på baggrund af artiklens tre fundamentale begreber transkulturalisme, intersektionalitet og positionering. Som nævnt tidligere er den ligeledes udformet med Staunæs' tre overordnede principper inden for intersektionalitetsforskning in mente. Jeg har altså forsøgt at illustrere den komplekse sammenvævning af sociale kategorier og grupperinger ud fra følgende parametre: 1) Modellen skal som udgangspunkt sidestille de sociale kategorier, 2) modellen skal kunne rumme, at kategorierne

⁴ Det skal her nævnes, at modellen ikke rummer en inddragelse af undersøgerens egen position ift. indlejring i de sociale kategorier, hvilket vil være et forhold, man bør tage højde for, når man arbejder med kulturel positionering.

kan være både gensidig understøttende og gensidigt ophævende, 3) modellen skal rumme majoriteter såvel som minoriteter.

I vores empiriske tilfælde kunne modellen herunder illustrere ungdomsklubben som felt eller social kontekst.

Figur 2. Analysemodel for intersektionel positionering

På baggrund af modellen kunne man fx stille følgende spørgsmål til sit empiriske felt:

- Hvilke betydninger har de globale kategorier i forhold til de lokale kategorier og omvendt?
- På hvilken baggrund er man inkluderet i eller ekskluderet af forskellige kategorier/grupperinger?
- Hvilke positioneringsmuligheder findes der inden for de forskellige kategorier/grupperinger?
- Hvilke kombinationer er mulige/ikke mulige?
- Med hvilke positioneringer placerer man sig stærkest i en kategori/gruppering?
- Med hvilke positioneringer placerer man sig på grænsen af en kategori/gruppering?
- Hvilke positioneringer virker direkte ekskluderende?
- Findes der handlinger, der kun inkluderer/ekskluderer personer inden for visse sociale kategorier?
- Ses der eksempler på, at der bliver opsøgt nye diskursive praksisser/fællesskaber, man således kan positionere sig inden for?

Dette var blot en række eksempler på spørgsmål, man kunne stille til sin empiri. Det vil være en forudsætning for den tiltænkte anvendelse af modellen, at der er en tæt sammenhæng og en vekselvirkning mellem modellens udformning og den aktuelle empiri.

I min optik kræver en teoretisk frembragt model en vis mængde af empirisk funderede efterprøvninger og justeringer for at finde sin legitimering. Omvendt ville man også have kunne arbejde mere induktivt og lade empirien være styrende for frembringelse af en model, man så kunne udarbejde endeligt med teori som styringsredskab eller måske blot som pejlemærke.

Det har desværre ikke været muligt at arbejde med et stort empirisk materiale inden for rammerne omkring denne artikel, og jeg kan derfor konkludere, at modellen stadig mangler at stå sin prøve som praktisk anvendt analytisk redskab.

Referencer

- Davies, B. (2000). **A body of writing 1990 - 1999**. Altamira Press
- Davies, B. & Harre, R. (1990). **Positioning: The Discursive Production of Selves**. Journal for the Theory of Social Behavior 20: 43-63. Lokaliseret d. 8. februar 2015 på World Wide Web: <http://www.massey.ac.nz/~alock/virtual/discuss.htm>
- Gholamian, J. & Jensen, I. (2014). Fra multikulturalisme til transkulturalisme. I Bilfeldt, Jensen og Andersen (red), **Rettigheder, empowerment og læring**, Ålborg Universitetsforlag.
- Jensen, I. (2011): Postkulturel kommunikation, fordi kultur ikke altid er vigtigst. I Drønen et al **Forståelsens gylne øyeblik**, Festskrift til Øyvind Dahl, Trondheim: Tapir Akademisk forlag: 47-62
- Jensen, I. (2013). **Grundbog i kulturforståelse** (2. udgave). Forlaget Samfundslitteratur.
- Jensen, S. Q. og Christensen, A. (2011). **Intersektionalitet som sociologisk begreb**. Dansk Sociologi nr. 4/22 årg. 2011. S. 71-88
- Rienecker, L., Stray P. & Gandil M. (2008). **Skriv en artikel - om videnskabelige, faglige og formidlende artikler**. Forlaget Samfundslitteratur.
- Staunæs, D. (2003). **Where have all the subjects gone?** KORA nr. 2 2003, Volume 11. S. 101-110
- Staunæs, D. og Søndergaard, D. M. (2006). **Intersektionalitet - udsat for teoretisk justering**. Kvinder, Køn & Forskning nr. 2-3 2006 s. 43-5

Denne artikel er publiceret i Reflexen (vol. 11, nr. 1, 2016) under temaet *Kultur mødets muligheder og begrænsninger*.